

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

MARILE CTITORII

ideile și idealurile Marii Uniri primesc o necontenită confirmare a realității moral-politice, economice și sociale, ele alcătuiesc, pentru toți, matca noastră de gând și voință. Împlinirea visului formării statului național unitar român a fost cauza marelui război al luptei populare, o justificare a însăși ființei sale istorice. Dar ea a fost și o cauză a culturii, una dintre dimensiunile de fond ale spiritului creator. Putem afirma, cu deplină încredere, că făurirea statului nostru național unitar, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost opera întregului popor, a maselor populare din toate principalele locuiri de români, constituind înecununa victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaltele forțe, de cărturarii și marii gânditori ai neamului, de întregul nostru popor.

Cele mai însemnate momente ale istoriei noastre sînt o cuprindere a ideilor și idealurilor unirii, cele mai însemnate evenimente trăite de națiunea noastră în, prin natura și configurația lor, de acest uriaș demers istoric prin care Marea Unire s-a atins de mîntoasă și suflului tuturor generațiilor pentru ca în realitatea ei durabilă și complexă să ni se arate azi în tot ceea ce o leagă de marile infăptuiri, de marile transformări revoluționare prin care societatea românească se prezintă în fața lumii și în fața proaspel sale conștiințe. Unirea și unitatea formează azi modul nostru de a fi, de a gândi și acționa. Unirea și unitatea sînt termenii de referință care ne explică în tot ceea ce infăptuim. Congresul al IX-lea al partidului, eveniment crucial pentru destinul nostru, a inaugurat epoca celor mai dinamice infăptuiri, epoca marilor citorii socialiste. La temelul unirii s-a adăugat temelul unității, această citorie de spirit în lumina căreia se disting liniile de boltă ale prezentului și viitorului. Unitatea a confirmat și întărit grandioasa operă a unirii, ridicînd-o la noi înălțimi de gând și voință, transformînd-o în forță politică revoluționară, în factor hotărîtor al întregii noastre existențe ca țară și popor. Această unitate reprezintă una dintre acele fundamentări ample de conștiință prin care am luat act de noi însine dintr-o perspectivă mereu mai înaltă și pe deplin edificatoare. Opera teoretică și practică a secretarului general al partidului, gîndirea și viziunea sa revoluționară au dat și dau ideilor de unire și unitate o esențială cuprindere și motivare istorică, politică și socială, ele fiind azi parte inseparabilă a întregului nostru patrimoniu, tezaurul de preț al moștenirii și dăruirii noastre. Cinci mari forumuri comuniste alcătuiesc pînă acum treptele devenirii noastre socialiste, ale dezvoltării noastre multilaterale. Prin Congresul al IX-lea al partidului intrăm în perioada celor mai fertile prefaceri. Orizonturile de progres și civilizație ale țării primeau lumina unor înnoiri fundamentale. Congresul al XIII-lea avea să confirme un drum erotic și mereu mai înalt după cum avea să consacre și să edifice pe mai departe programe noi de acțiune, o nouă condiție, o nouă callitate a muncii și vieții în toate domeniile de activitate, o etapă nouă prin care România se plasează pe orbita unei țări socialiste cu dezvoltare medie. Ideile și idealurile de unire și unitate au cunoscut și cunosc de aceea substanțiale răstingeri economice și sociale, ele au făcut și fac actual mod în permanență viu și edificator al culturii și artei, al creației prin care s-a slujim țara și oamenii, istoria pe care ne-am asumat-o și pe care o trăim. Prin ele cultura și arta se întorc mereu către izvoarele permanenței noastre înaintări, ale lumii pe care o gîndim și infăptuim. Crearea statului național unitar, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, a constituit o strălucită victorie a luptei eroice, îndelungată a maselor populare pentru făurirea națiunii române, a marcat împlinirea visului secular al tuturor românilor de a trăi uniți în granițele aceleiași țări, într-un stat unic, liber și independent.

Corneliu Baba: „Odihnă la cîmp”
(În paginile 4, 5 și 8 reproduceri după alte lucrări ale artistului)

MARILE CORESPONDENȚE

de Al. Balaci

parte importantă deși mai puțin cunoscută, este contribuția pe care Cosbuc a adus-o la cunoașterea capodoperelor literare ale lumii, el fiind un activ și talentat traducător în tot cursul sa prelungii sale vieți.

La numai douăzeci de ani, în 1886, tradusese aproape cinci sute de poezii din autori greci pe care intenționa să le publice într-o vastă antologie. Dar el a fost mai ales atras de epopeile literaturii greco-

romane. Dintre cele două epopee homerice, Cosbuc a ales Odissea. Versiunea lui Cosbuc este o transcriere fidelă, fluentă, energică și expresivă, de multe ori o interpretare creatoare, de echivalențe superioare a poemului homerice. De o rară gingășie sînt fragmentele în care lirismul este caracteristic predominantă, afevitate, patosul calm de o vibrație intensă dar reținută, senină și concentrată. Sonore, încordate,

Continuare în pag. a 3-a

FONDUL PRINCIPAL AL CULTURII ROMÂNE

«Sînt suflet în suflului
neamului meu»

În pagina a 3-a

Lucaefărul

FOLCLORUL, AZI (II)

influențe livresc și se pătrunderea unor elemente eterogene de sorginte urbană pot fi detectate atît în colecțiile mai vechi cit și în colecțiile și antologiile mai recente, deși în folcloristica românească a triumfat principiul respectării formei autentice.

Ov. Densusianu ne oferă o nouă viziune asupra folclorului, extinzînd domeniul mai întîi în plan diacronic. Deosebindu-se de necesarii, Ov. Densusianu va pleca pentru culegerea și exegza creațiilor populare contemporane, relevînd faptul că folclorul nu e un fenomen literar caduc ci un fenomen artistic și cultural în continuă transformare și înnoire prin devenirea unor motive folclorice, amestec de fantezie și adevăr, deoarece „Imaginația populară nu rămîne niciodată inactivă: ea se amestecă mereu în realitatea de fiecare zi și încetul cu încetul ajunge să schimbe, faptele cele mai bine cunoscute, cele mai apropiate de noi...” (Folclorul. Cum trebuie înțeles, 1919).

Densusianu va extinde domeniul și în plan sincroniu, insistînd asupra cuprinderii în sfera de interes a folcloriștilor și a producțiilor populare din mediul citadin, această nouă atitudine fiind și o replică dată tradiționalistilor care considerau că orașul e străin de „sufletul românesc”. Contribuții decisive în investigarea folclorului muzical vom descoperi în opera lui C. Brăiloiu și care vor avea influențe benefice și asupra culegerii și studierii folclorului literar, și chiar asupra întregului complex al culturii

populare. Astăzi nu se mai poate concepe o cercetare pe teren fără cunoașterea principiilor și tehnici sociologice preconizate de Constantin Brăiloiu în lucrarea *La vie musicale d'un village* (Drăguș-Roumanie) apărută postum, la Paris, în 1960.

Demersul marelui nostru etnomuzicolog este, în primul rînd, sociologic, anunțat, acum șapte decenii, de John Meier, de folcloristul John Meier în prefața la o culegere de cîntec elevețene (Sigmund Grollmann, Volkslieder aus dem Kanton Harzgan, Bâle, 1911) care prezenta noua sa metodă: „Am fost călăuzit de dorința de a da o imagine a cîntecului popular așa cum este el (s.a.) nu cum ar trebui să fie (s.a.) cu toate marile lui calități și micile slăbiciuni. Dacă n-am culege decît ceea ce este de mare valoare literară, sau numai ceea ce este decent și delicat, înălturînd orice lucru de mai mică valoare, chiar respingător, am falsifica imaginea cîntecului popular, așa cum a fost într-o măsură falsificată — în istoriile statului — imaginea poporului. Și nu aceasta trebuie să fie sarcina noastră”.

Dar C. Brăiloiu extinde și concepce, într-un mod cu totul nou, investigația folclorului, arătînd că ar fi falsificat adevărul dacă s-ar fi li-

Octav. Păun

Continuare în pag. a 2-a

JURNAL DE POET

Alba Iulia

ezistă evenimente cruciale în istoria fiecărui popor intrate în memoria lui, ce le repetă din tată în fiu cu fiecare generație, călăuzitoare în drumul împlinirilor ca neam și față de care avem datoria determinării precise fără echivoc, a revenirii cu toată înzestrarea sub dar în vederea creșterii și înalțării și luminării pe mai departe a ceea ce trebuie să fie cetezanja unui popor de a-și desăvîrși menirea în cursul istoriei universale.

Alba Iulia în cap de țară suflului unui neam venit din toată Transilvania, iar prin minți luminate prezintă acolo întreaga suflare românească este o astfel de începătoare, bornă în istorie spre care converg rîuri și oștiri pe munte, șopotînd adine în stîncă suferinței, suvoi, îngemănare-trunchi ca din inimă încercată de putere a organismului întreg să se desprindă dintr-un trunchi în două însușite albatruș tîrîmîl însetat după rodnicia binecuvîntată.

Multe veacuri de suferință neîmpărțite, de lacrimi trecute în ascuns ca într-o zi soarele să-și plece răsăritul peste ogorul sîrărilor noastre semănături cu rouă ca mînașă.

Toamna acolo pentru că locul, toamna era din neac hotărît, destul, nestîmdu-se încă, acolo pe dealul furilor unde îngropată-n inimă lui Horea candelă spînzurînd în candelabru nestins al adîncurilor hotărîtoare, acolo unde bătaia clopotului intrării lui Mihai unduia încă văzduhurile hrănite de însuși creștetul său roștopolit din om în om pe toate colțurile, acint luîndu-și de pe Troita Cîmpiei Turzii.

Aici, la Alba Iulia, ne-am reușit, în Jimste, am poezit ca păsări mari cu ochi înghîțitori odată cu ninsorile în strale albe tîrînești înfășoșate în faldurile stînce ale tricolorului, țesut în stergare și năfrămă ce îmbrăcodeau ochii jertfelnicilor și manelor noastre din Maramureș pînă în satul Crăișorului, din Oradea Mare, pînă la Putna, de la izvoarele Oltului pînă la Pontul Euzin.

Podmolul feteiilor și al speranțelor, acolo unde lacrimile au devenit postament de granit roși-și-șor zborul cutremurat columbete cu creanga bucuriei în gînguritul noului pămînt țesut de sub puterile durerilor.

Dacă pînă acum numele de locuri, istoria și geografia pluteau în larg nimbate de neatinis sub călcîiul ros de piatră dură și neîndurătoare a greului ce-l aveam de purtat, de la 1 Decembrie 1918 încoace, pe jertfelice dintr-o dată actualizîndu-se după milenii pe temelii sutelor de mii de la Mărășești, Mărăști, Oltuz, Tur-tucaia, de pe toate rîurile și colinele în vremea tuturor umilîntelor, acum aici lată corpul întreg, adevăa fumegînd resurrecțional sub ochii noștri, al Patriei acestuia pe care nimeni și nimic nu le vor putea smulge, numai gata de jertfă pentru ea să rămîne, de vieteșire dreptăți în spiritul iubirii creatoare a Logosului intrupat în istorie, intru mai multă viață, umanizare și înfrățire cu toți oamenii.

Ioan Alexandru

În pagina a 5-a

SCAUNUL SINGURĂȚĂȚII

DE FĂNUȘ NEAGU

UNITATEA CULTURALĂ — UNITATEA POLITICĂ

Cel dintîi deceniu al secolului nostru a însemnat pentru cultura și literatura transilvăneană intrarea într-o nouă zodie de infăptuiri și realizări. Vechea generație tribunistă, care a condus lupta politică în timpul înăsprirea reacțiilor dualiste, prin acțiunile de solidaritate cu românii de dincolo, cu prilejul războiului pentru independență sau al mișcării memorandiste, este completată cu esaloane noi de tineri combatanți formați în școala luptelor naționale de fiecare zi, purtate de ziare, reviste, societăți literare și culturale, parlamentarism etc. în disputele pentru apărarea limbii, a confesiunii sau a cuceririi drepturilor sociale și politice. Fără îndoială că odată cu apariția *Tribunei poporului* de la Arad, a *Luceafărului* de la Budapesta, a *Libertății* de la Orăștie, a *Răvasului* de la Cluj, a *Drapelului* de la Lugoj, a *Revoluției politice și literare* de la Blaj, a *Gazetei de duminică* de la Sibiu, a *Țării noastre* de la Sibiu etc., baza social-politică a luptei naționale s-a lărgit considerabil, înglobînd în cadrele sale toate manifestările spirituale ale poporului român din Transilvania și, înainte de toate, cultura pentru și în folclorul poporului. Invocarea ei ca factor de luptă și de atragere și influențare a maselor se făcuse mai demult, încă în epoca pasopistă sau a *Tribunei* sibiene, dar acum lupta pentru unitatea culturii devine în mod deschis, un corolar al năzuinței pentru unitatea națiunii, pentru progresul ei în toate domeniile. În acest scop, ea își subordonează programatic literatura, arta, muzica, teatrul, încercîndu-se pe toate căile o redescoperire generală, este să cuprindă într-un front comun forțele sociale cele mai diverse, de la intelectual și artist, la tîrîmimea satelor și la orșenii de toate categoriile. Așa se face că s-a pornit o acțiune generală de înarmare a poporului cu roadele științei de carte, prin sporirea școlilor și a numărului de cititori, printr-o presă activă și mobilizatoare, o artă militanță, cu la intelectual și artist, la tîrîmimea satelor și la orșenii de toate categoriile. Așa se face că s-a pornit o acțiune generală de înarmare a poporului cu roadele științei de carte, prin sporirea școlilor și a numărului de cititori, printr-o presă activă și mobilizatoare, o artă militanță, cu la intelectual și artist, la tîrîmimea satelor și la orșenii de toate categoriile.

Este dar că aici se vizează fără ocol unitatea politică și se pretinde fără dubiu canalizarea tuturor eforturilor în această direcție: „Cultura națională aduce muncă culturală națională, luptă națională. Iar unitatea acestei culturi naționale,

Mircea Popa

Continuare în pag. a 6-a

Uniți sub tricolor

am strîns în hambare recolta acestor iocanme. Apoi, am semănat griul în câmpurile noastre, vîntul — pentru pinea noastră cea de toate zilele. Sub braze, lîngă somnul străbunilor, cu speranțele și certitudinile noastre, am pus sămîntă curată. Și griul ce răsare din ea va fi curat, și rădăcinile lui vor fi curate, și fructele lui vor fi curate, și vîntul, transformat în pîine pe masa țării.

O pîine a păcii, mare cit Românie! Ea provine dintr-un griu neînvinș, dintr-un griu de forță milenară.

De cînd se știu sub soare, oamenii acestor țînturi au avut întotdeauna două sîntete embleme: Pacea și Pîinea. Pentru amîndouă au trebuit să lupte, pe amîndouă au trebuit să le apere, uneori cu jertfă supremă. Cînd, în urmă cu două milenii și jumătate, oștenii legendarului rege Darius au venit pe aceste meleaguri cu gînduri cuceritoare, se stie: cum veniseră, se făcuseră toți o avî și un pămînt. Ei au fost învinși de eroismul acestui popor iubitor de pace, de independență și de libertate. Și au fost învinși de acest griu de forță milenară, pe care zadarnic încercară să-l culegă și să-l supună cu lîncelele!

Sîntem construiți din boabe de griu — un eric biruitor todeauna, în care și-au lăsat puterea

Dim. Rachici

Continuare în pag. a 7-a

CREȘTEREA LIMBII ROMÂNEȘTI

Civilizație și limbaj

dezvoltarea împetușă a civilizației antrenează toate puterile limbajului omesc pentru a comunica, analiza și dezbată ideile și realizări noi, de unde și continua îmbogățire cu termeni noi a limbii. Eminescu făcea din limbă „măsurarului civilizației unui popor”, peninsă tot el în alt loc, „limbajul e un element esențial, ba chiar un criteriu al culturii”, de aceea calitatea limbii reflectă desigur și un stadiu anume de cultură. Ca bunuri spirituale supreme, tezaurul culturii și al limbii definește un popor, un grad al dezvoltării puterii lui de creație, și acest tezaur se cuvine respectat și valorificat prin acțiunea cotidiană a comunicării într-un limbaj corect, nuanțat, expresiv.

Scriitorii adevărați, mai ales cei de mare talent, au dat limbii străluciri inedite și au cristalizat în forme unitare, înepetabile și împrevizibile, bogăția gîndirii și simțirii lor. Această bogăție punea todeauna și pune pentru fiecare om problema gîndirii „cuvîntului ce exprimă

adevărul” (Eminescu), relația dintre idee și expresie fiind nemijlocită și presantă. Bătrînul Conachi a exprimat-o pînoare: „Cu cit gîndirea minții își întinde crugul ideilor și le lămură, cu atît și limba merge sporind”.

Civilizația e o ilustrare, în practica largă a construcției materiale o aplicare a limbii de idei înoltoare, — iar aceste idei sînt formulate prin limbă. Cînd școala propune, pe treptele diferite, o istorie a civilizației și a tezei creației culturale, ea pune sub ochii tineretului și texte exemplare de limbaj literar odată cu studiul sistemelor gramaticale, lexicale, fonetice și stilistice ale acestui limbaj. Invățămîntul și apoi școala contribuie la lecturile specifice și la factorii de promovare a civilizației și a culturii limbii individuale.

Paralelismul dintre civilizație și limbaj apare

Gh. Bulgăr

Continuare în pag. a 2-a

Festivalul Artei și Creației Studentești

SELECȚII PENTRU NOI CONFIRMĂRI VALORICE

Urînd firesc etapelor de masă care a dus la o primă selecție valorică în perimetrul artei și creației studentești, etapa zonală a celei de a doua selecții a Festivalului Artei și Creației Studentești se s-a desfășurat între 28-30 noiembrie la Timișoara și Cluj-Napoca a reunit, într-o competiție foarte strînsă, formații reprezentative pentru toate genurile și formele de manifestare ale creativității studentești din centrele universitare Timișoara, Craiova, Petroșani, Cluj-Napoca, Tîrgu Mureș. Au fost zile „pline” și uneori jurtile s-au divizat pentru a se putea urmări în paralel unele genuri artistice, astfel că zonele de la Timișoara și

Cluj-Napoca s-au transformat într-un regal al artei studentești așa cum se prezintă ea astăzi în cîteva centre universitare ale țării: o artă a cărei diferență specifică aduce o tematică diversificată și interesantă, cu un plus de creativitate, originalitate și entuziasmul tineretului în planul interpretativ. Cele două zone au făcut o demonstrație a unicității artei studentești în complexitatea formelor ei de manifestare, de la mereu proasătul și atraktivul spectacol folcloric oferit de ansambluri cu un palmares național și internațional de prestigiu precum „Doina Timișului”, „Mărtișorul”, la montajele și spectacolele de teatru de la salonul expozițional, gata de filme și diapozitive, la recitalurile corale, vocal-instrumentale și de muzică ușoară, folk. În mereu aplaudate, preferențele și discutatele programe susținute de brigăzile artistice și grupurile artistice devin tradiționale, unele formate artistice au reconfirmat valoarea artistică, autenticitatea și profilul distinct al artei tineretului, studentești, fiind din nou aplaudate la „scenă deschisă”. În schimb unele formații s-au impus și au ocupat primele locuri în palma-

Ana Savu

Continuare în pag. a 7-a

VIATA CĂRILOR O CARTE DESPRE TINERI

Voluntul de proză al scriitorului Pavel Peres... Pasărea purpurie a dragostei... Editura Albatros...

de pe un mare santier al timpului... Pasărea purpurie a dragostei... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

de o echipă de betonisti... Editura Albatros...

CRONICA LITERARA

A. I. ZĂINESCU: «Poeme»

pe asfalt, uscată smolă / Pe care-o rup în colți și o frământă viu... A. I. Zăinescu: «Poeme»

zăpezile pure, reveria zborului, pe de alta imaginea insalubră în care natura pare atinsă de „un cancer mov”... A. I. Zăinescu: «Poeme»

NICOLAE IOANA: «Strada Occidentului»

nită cronologică, cit un mecanism al terorii și dezumanizării tortionare oarecum atemporal și tocmai de aceea caracteristic și nepetabil în mai multe perioade istorice... Nicolae Ioana: «Strada Occidentului»

personajelor. Evident că dramatismul conflictelor și acțiunilor rezultă din destinele umane... Nicolae Ioana: «Strada Occidentului»

dacă eufonia versurilor amortizează într-un fel directia mesajului transfigurându-l... A. I. Zăinescu: «Poeme»

de o echipă de betonisti... A. I. Zăinescu: «Poeme»

Alexandru Horia

efectele ei degradante asupra personalitatii principale... Alexandru Horia

de o echipă de betonisti... Alexandru Horia

Paul Dugneanu

de o echipă de betonisti... Paul Dugneanu

dr. Virgiliu Ene

de o echipă de betonisti... dr. Virgiliu Ene

NUMELE ARIPII

de o echipă de betonisti... NUMELE ARIPII

TEATRUL „MANUSCRIPTURĂ”

de o echipă de betonisti... TEATRUL „MANUSCRIPTURĂ”

Civilizație și limbaj

în terminologia tehnică, în valul de neologisme, ca și în tiparele construcției materiale... Civilizație și limbaj

Folclorul, azi

Urmare din pag. 1... Folclorul, azi

Poezia lui A. I. Zăinescu și-a păstrat de volum la volum temele predilecte... Poezia lui A. I. Zăinescu

Ca prozator, Nicolae Ioana este autorul unui solid roman în linie realistă... Nicolae Ioana: «Strada Occidentului»

6 DECEMBRIE 1986

Urmare din pag. 1... Folclorul, azi

Constantin M. Popa

de o echipă de betonisti... Constantin M. Popa

ion sofia manolescu

La șaptezeci și șapte de ani

prin desigur norocului și nenorocului
cincinzeți am început să mă retrag
din spaima anecdotelor și șapte de ani
au început să se năruie apoteozele

coloritul zilelor din calendar nu mai conta
pentru nici un fel de sacrificiu
dar încercam să-mi aștern sufletul
peste umbra nevăzută a universului

pe reținele immaculate
puterea subiectului nedesprețuit
imi împingea riposta în fața conștiinței
eliberată de orice povară

părăsind marasmul
dar lăsându-mă copleșit de rețineri
am încercat să mă revolt împotriva mea
când n-am putut stăpâni adevărul
pe latitudinea singelui

pe cind mă adunam
din orice depărtare profundă
fără să pot afla ziua alcătuirii
mă cuprindea o rece neliniște
pe necuprinderile eternității

spre a rămâne integru
nevoit fiind să-mi întîmpin inserarea
am mizat pe efortul cuvintului greu
pentru a-mi salva lacrima

rătăcind prin solitudinile absolutului
câte alte neînțelegeri
de aici au început să mi se șteargă
numele și urmele statuii

consolidu-mă în fața vicisitudinilor
mi-am despărțit grîsul de ecou
dar a trebuit să-mi plătesc sunetele
pină cind am trecut dincolo de dincolo

Cind m-am trezit în așternutul lumii

cind m-am trezit în așternutul lumii
știam că după lăstăria zeilor
printre oameni
va începe scumpirea cartofilor

zdrăvîn fiind încă mă căutam pretutindeni
spre a mă îmbrățișa
cu umbra pămîntului nesătul
pe care-l sărut și-l blestem

mai știam că numai eu sînt
cel ce mă pot bucura
sau cel ce mă pot întrista
înainte de a cădea în poala absurdului

Înfrîngerilor n-am vrut să le mă răspund
le-am dat altă întrebunțare

afîindu-mi numele cu mult prea tirziu
mi s-au îngustat simțurile
mi s-au lărgit vederile
despre mine despre lume
despre această viață ținută în șah

nicoleta dandru

Certitudine

E cineva la mine în casă
troznește scaunul de lingă masă
și pașii măsoară parchetul uscat
numărî cind și cind apăsat

E cineva sprijinit de perete
mistuit de foame și sete
venise desigur spre cina bogată
cîndva îndelung savurată

S-a strecurat prin fereastra deschisă
prin ploaia tirziu spre seară trimisă
ca noaptea să fie-nvelită-n răcoare
balsam peste pomii în floare

teatru

t

Ca și Dragonul lui Eugen Schwarz,
pus în scenă de Benno Bosson, la
Deutsches Theater, din Berlin (mult
ani în urmă), spectacolul lui Dan Pita
e conceput dintr-o perspectivă politică
duplicitară, încercînd să stabilească
analogii cu regimurile de dictatură
militară, care constrîng și desfigurează
adevăratul chip al oamenilor. Tra-
ducînd ceea ce se vede pe scenă, con-
cretul și abstractul se împletesc într-o
parabolă a infernului pe pămînt.
Decorul lui Nicolae Ularu, sumbru,
închis, în care se intră fără să se mai
poată ieși (pe luminosul tobogan al
vieții către moarte), exprimă un uni-
vers încarcerat, al distrugerii și decă-
derii umane.

Costumele Mariel Miu sugerează
cînd mistificarea, cînd uniformizarea
personajelor, vrînd să reflecte condi-
ția lor socială și morală.
Provocator prin semnificații, Amur-
gul burghez ia o turnură anacronică
prin codurile lehicismului, ale gi-
gantismului scenic (nărsite de tea-
trele lumii), prin folosirea excesivă a
efectelor vizual-auditive (fuziune,
jocuri de lumini, de zgomote), în
scopul copleșirii fizice a spectatorului.
Într-un spațiu ce se vrea al consti-
ințelor vindicute, Filip-Omiu dorește să
renunțe la viață. Soluție unică în vi-
zibilul cimitir al sufletelor. Dinu Ma-
nolache imprimă personajului acea

Amurgul burghez (II)

paloare interioară specifică acelor
s-au stins de multe ori, fără să se fi
sfîrșit biologic, specifică acelor care au
căzut „pe toate baricadele lăzilor
omenești, ca să renască din propria-
le cenăși”. Din pasivitatea sinucigașului,
Filip atînge revolta celui ce vrea să
modifice mersul lumii.
Carmen Galin manifestă simpatie
pentru Augusta și o condue cu abili-
tate în ambele ipostaze (revolta pater-
nă din final e prea declamatorie în
raport cu constanțențarea, și ea arti-
ficioasă, a personajului). Din nativa cu
gesturi bruscte, cu voce guturală, ac-
trita o transformă pe Augusta într-o
femeie rafinată, mîndră de darurile ei
fizice, apoi mîndră de capacitatea sa
sponian-filosofică, reclamînd dreptu-
rile demnității umane.
Cel care dispune, după plac, de
viața și moartea oamenilor este Igna-
țiu — deținătorul puterii orbe, inva-
lidul moral, purtat simbolic, de umiliți
stujitori, în scutul cu roțile. Făcînd
parte din marea familie a Dragonului,
Ignățiu este odiosul atotputernic, „atit
de jos și atit de mare”, căruia Ștefan
Iordache îi conturează, discret, trăsă-
turile cele mai contradictorii: imobi-
litate glacială și impenetrabil al ochiului
ce știe să-și poarte masca. Înfrîsarea
unei familiarități și bunăvoietăți îndă-
toritoare și înșelătoare; intervievat în
fața camerelor de luat vederi își

adaptează vocea, gesturile și malitio- zitatea la situații ambivalente de sensuri (între a fi și a părea): cînd personajul simte mirosul sălbăticiunii, se stîrnete, fără a-și pierde cumpătul; cînd simte pericolul revoluțiilor, își arată disprețul suveran, provocînd asupra celorlalți angoase terifiante sau dîndu-le forța curajului de a se desprinde (cazul Augustei). Pus în in- ferioritate de General (Florin Căli- nescu), complexul său personaj își pierde verticalitatea, iar vocea devine, din metalică, mîerșoasă. Pentru a pro- duce asupra celorlalte personaje reacții de umilitate, de supunere sau re- volta, Ștefan Iordache optează pentru stilul interpretării simple, firești, mi- mînd comportarea citadină a unei filme oarecare. Stăpînirea mijloacelor de expresie actoricească îl dau deta- șarea, siguranța de sine, jocul econo- micos.

Făcînd din Ignățiu dirijorul tuturor
Insoenărilor, dar și autorul moral al
mistificării adevărate (Iordache-Ig-
nățiu se machiază în vîzbul publicu-
lui), Dan Pita investesce personajul
cu valoarea întregii vîrabe a piesei.
Solo-ul-laitmotiv al saxofonului-bas
reprezintă codul sonor sub care se
descriează abiectia puterii celui care
„cîntă” în registrul cel mai de jos,
pentru a insufla ritmul letargic al
morții, dar și trezirea din morți. În
încercătura ostentativă a elementelor
de recuzită, în supralicitarea conven-
ției din cadrul convenției, în multitu-
dinea semnelor ce iscă mereu alte in-
terpretări, sensul ideilor (odată reve-
lat) se disipează, jocul adecvat al
actorilor încetîndu-se în tot acest
amalgam de violență vizual-auditive.

Nicoleta Gherghel

VULPEA

doctorului Gh. Ceteras

mircea cavadia

Șoseaua se lăsa fulgerată doar de fa-
ruri. În rest, întunericul era mult, ri-
dicat ca niște coaste de munți. Tirziul
noptii și frigul băgaseră în somn case,
clini, cîmpul. Motorul însă bătea bine.
Gornea își șterse nădușala cu dosul mîinii
și respiră adînc, șuierat, ușurat. Înjură, se în-
toarse spre dreapta.

— Am scăpat, nașule? Eu cred că-am scăpat.
— Ihi..., mormăi cel de-alături, smucind stic-
la dintre scaune și gîlînd în el. Apoi se scur-
tură, rise; Bună fenta cu sticla, i-a luat tot
mîrosul.
Așa scăpaseră. Bătrînul, mai hîrșit, mai tre-
cut, se descurcase tocmai cînd Gornea crezuse
că se sfîrșise totul.
Venea din munte cu mașina doldora de
țuică s-o vindă acasă, la oraș. Tuica era tare,
curată, Lumea se înghesuia, le mercea...
La întoarcere alegeau întotdeauna ora aceea
din noaptea „cînd doarme și Dumnezeu” — cum
spusea nasu-său, pentru că la mîroșea totul de
te trîznea și apoi pentru că la holarul judetu-
lui era un post de control. Dar, la drumul acela,
se nimerise să fie orîții. Atunci dăduse bătrî-
nului sticla dintre scaune și vîrșase pe ei de ci-
teva degete. Pe Gornea l-au crezut beat, i-au
pus două fiole, au uitat să-l mai umele în
portbagaj și la nedumerirea lor că nu lese ni-
mite, răspunse iute nasu-său bîgîndu-le sub nas
sticla fără don, scursă.

— Asta era, e om serios, cum să bea? S-a
vîrșat nenorocita asta... Mi-a dat-o moșu să-mi
țină de urit. Gustați, de cazan. Noaptea-i lungă,
frigid dracului...
Explicația a prins, au plecat. Însă n-au mai
vorbit. Întîmplarea îi seise. Și risul lui nasu-
său fusese nervos să nu-si dea frica pe fată.
„I-am păcălit. Să mor dacă nu i-am păcălit!
Auzi ce i-a dat prin cap!” — își spuse Gornea
zîmbînd. Se mai calmase, nu mai aveau mult,
șoseaua pustie lucca ca o simță.

Se aflau încă în Lunca, sat mic ce se ținea
doar într-o fermă de păsări pusă la lesire și
împrejmuită cu un gard de plasă ce venea pină
la șanțul asfaltului.
Atunci văzu vulpea Lungă, nemisocată, adu-
mîndu-se aerul pe firul drumului.
Crezu că-i un iepure și stîrse brusc farurile.
Împinse piciorul în accelerație și mașina scripî
repezindu-se înainte ca un zhem nețru. Aproxim
apoi luminile și văzu foarte aproape animalul.
Orbit, își nise din șosea în plasa gardului și după
ce se dădu peste cap făcu cale întoarsă intrînd
în plin în botul mașinii.

Gornea frînă, se repezi afară. Nasu-său, greei,
ațipit, scăpă: „Lasă-l dracului!”, dar îl urmări
cu privirea. Pe șosea se formaseră dire negre,
animalul nu mai mișca. „L-a luat boala”, gîndi
și se dădu și el jos. Se aplecă, trecu o mîină prin
blană, se dumiri.

— Băi, fine, e vulpe! Ești mare! Cum năi-
ba?... Mamă, ce căciulă!...
— Ca focul, nașule! — își frecă Gornea mi-
nile. Însă unde o bag? Împuște mașina...
— În portbagaj n-ai..., las-o în spate, dar mai
scurț-o.

Gornea o ridică de coadă înend. Era gree, îl
rupea mijlocul. O zgîlîi, asternu o cirpă, o a-
runcă în mașină.
Se băgără și el, pornînd. Gornea se trezi flu-
terînd. Motorul bătea bine, rămăseseră cîțiva
kilometri. Simți atunci mina bătrînului pe umă-
rul lui și întoarse capul.

— Băi, asta nu-i moartă.
Orîi lin și privi cu teamă în spate. Îl era
frica de mușcături. Intotdeauna îi fusese frică de
mușcături. Vulpea se ridicase în patru picioare
și stătea nemisocată.
Trase ușor leverul și fierul rece îl dădu cu-
raj. Izbi înjurînd, o dată, de două ori, de multe
ori și capul vulpii suna ca o piatră. Căzuse, dar
el continua s-o lovească.

— Ho, bă, e zob! Stric bunătate de peie.
Cum năi ba, mă, nasule, cum năi ba?...
minună, e ca și cum ar da trenul peste tine și
ai apoi la rupe-o la fugă!
— N-ai atîns-o ca lumea. Hai, gaz!
Mașina porni și ei tăcînd rău. El ar fi vrut
să mai spună ceva, dar bătrînul, cu bărbia în
piept și nasu lungindu-i-se peste ular, ațipise
din nou.

Socii vulpii stînga și intrară pe centură.
Ocoleau orașul să intre mai repede în cartier.
Stăteau amîndoi la „case”. Îi despărteau doar
cîteva străzi. Cînd va ajunge, după ce-l lasă pe
nasu cu bidoanele lui, își va frigie un cîrnat și
va bea o jumătate de țuică. Precis o jumătate!
Merita!

După puțîn oprîi în fața unui gard de beton.
Trase frîna, îl împinse.
— Gata, soală. O făcărăm sl...
Rămase însă cu vorbele în gît. În spate, vul-
pea, cocoțată cu picioarele din față pe bidoane
se ulti prin parbriz. Crezu că are vedenii.

— Nagule, vulpea!..., murmură în frîguri.
Sărîră amîndoi și trîrîră ușile. Se uitară, se
închinară nădul.
— Băi, tu nu i-ai dat...
— I-am dat, nasule, i-am dat!..., șopti cu ochii
lîpîi de umbra dinăuntru.

Vulpea în aceași poziție, avea capul năclîit.
Întoarse după un timp botul spre el privind
picior și limba atîrnată lăsa să picure baltă și
sînge.
— Nu-i lucru curat, să mă ia dracu, nasule,
nu-i lucru curat, scînci, cu dire reci pe șira
spinării.

— Lasă, mă..., își reveni mai întil bătrînului.
Astea sînt date în mă-sa. Îi venim noi de hac.
Hai să descărăm.
Cit au cărat, Gornea și-a tot sculpat în sin și
a vorbit singur. Parcă se îmbolnăvisese dintr-o

dată. Duse ultimul bidoan împleticit, uitîndu-se
mereu peste umăr și cînd ieși în poartă îl văzu
pe nasu-său ținînd în mîini un cablu și un sac.
— Io nu mă bag s-o leg...
— N-o legăm, mă, acum, dîrdil ca o muieră.
Făcu apoi pe indelete un laț, se apropie de
mașină, deschise ușa șoferului.
Vulpea coborîse și stătea ca înainte, în pi-
cioare, cu urechile drepte. Nu mișca, doar for-
năia ușor. Îi strecură latul, îl închise. Trase
doar capul vulpii afară, apoi izbi usa cu putere.
Cînd o deschise, animalul i se prăbuși lat la
picioare.
Gornea ar fi rupt-o la fugă, parcă el fusese
cel izbit. Auzise chiar oasele pîrînd...
— Mă, dacă nici acu!... Am trîrîi degeaba!
— O ridică de la pămînt tot cu latul acela de
gît și-o viri în sac. Vulpea, moale, nu dădu
nici un semn. Apoi au fumat, au vorbit, Gor-
nea s-a mai pus pe picioare. La urma urmei le
mersele din plin!

Acasă, trase întil din portbagaj sacul de sir-
mă ce-l lăsesse prin gura strînsă și-l lăsa mu-
suroi în mijlocul grîbii. Descărca bidoanele, le
asezî în crămăz curbit, să se termine odată, par-
că mai obosit, dar noaptea aceea precis nu fu-
sesse ca altele...
Termină, dădu să intre. Atunci incremeni cu
mina pe clantă și simți cum i se face părul
măciuc. Vulpea, vulpea aia blestemată, stătea
în sac în picioare. Îi luă cu rîu de la stomac.
„Doamne, iartă-mă, poate nici nu-i vulpe, e...
dracu gol. E semn rău, mă las!”

Se scutură, intră iute. Frica pusese stăpînire
pe el. Îi venea să urle. Deschise ușa dormito-
rului și o văzu pe nevastă-sa lătită. Alături.

băleții dormeau și ei. Atmosfera aceea liniștită
îl mai desmetice. Se duse întins la bucătărie și
desfăcu o sticlă cu țuică. Bău pină se înecă.
Alcoolul lare îl încluzi mapele și îl împușcă
puțin teama. Trase perdelele. Sacul, înălțat ciu-
dat din pricina vulpii, în bătaia lumii, domina
totul, părea un blestem. Da, parcă nu mai era
acolo el stăpînului...
Mai supse cîteva gîturi și se îmbătă turtă.
Începu să bodegănească rinjit. Acum nu-i mai
era frică de nimeni și de nimic. Se hotărî
dintr-o dată. Ieși, luă capătul cablului și-l
aruncă pe după leavă de sus ce ținea via. Trase
continuînd să injure pină o ridică la vreun
metru. Simți vulpea vibrînd în sac, apoi nimic.
Parcă ridicase un lemn mort. O lăsă așa spin-
zurată apoi trase sacul, dezvelind-o. Bătura îi
dăduse curaj, vroia s-o vadă.

Atunci, coada lungă a vulpii îl șterse mina.
Sări zberlînd și se năpusti înăuntru. Parcă îl
opărise. Incute usa, mai trase cîteva gîturi și
scăldat în ape, privi pe geam. Vulpea cu blana
scîlpînd halucinant, se lezîna ușor. Prinse și el
a se lezîna tot mai tare, tot mai tare... Apoi
se răsuși și întinse mina să se rezeme de ceva.
Nu întîlni nimic, se năpusti grămădit. Adormi așa,
pe jos, îmbrăcat, lăsat de frică și de băutură...
Deschise ochii cu dureri. Era încă de vreme,
abla se lumina. Îl minca sevea pe dinăuntru
dar și teama, o teamă pe care n-o înțelega, se
afila și ea, tot acolo, în el.

Se sculă orbeste, lei viri capul în căldarea cu
apă. Bău lacom, își aminti. Se repezi în curte,
dar picioarele îl lăsară. Vulpea nu mai era. Un
capăt de cablu doar, atîrnat a batjooară.
Privi înghețat, fără să răsuflă. Parcă îl ținea
cineva strîns de coafă. Apoi fata i se destînsă și
se trezi hohotînd.

— Să mă ia dracu dacă aici nu credeam că-l
o vulpe!...
Și atit putu să mai zică. Un ris adînc îl um-
plea, și îl răcoare, fîcîndu-l să salte dintr-o
parte în alta. Iar nevastă-sa îl găsi așa, rîzînd
ca un apucat.

dumitru stancu

Despre ofensivă

Lui Zaharia Stancu, în memoriam
Cei învinși de istorie sînt triști.
Cei ce dezarmează sînt învinși.
Mă ascuți?
Vorbesc cu tine ingere chilug
În noaptea în care facuri străine
Se aprind pe pămîntul străbun,
Singura soluție este ofensiva spirituală
Din ochii albaștri și puri
În care lumina
Reflectă gînduri și forță.
Lumini aprinse-n Olimp...
Trebuie să te închini,
Ingere chilug,
Ți-atîrnă rîul de piciorul sting,
Cocoșoa morată se înalță
Ca o nedreptate la cer.
Popoarele ce urmează calea cea bună
Nu pier.

Nemuritori ca Orfeu

Muzica redă dimensiunea armoniei
Omului real, nu celui pierdut în Eder.
Poporul ce-a uitat cîntecul este pierdut.
Orfeu, cu fiecare generație,
A rănscut. În sufletul românesc
Este un imm, o lege cîntată
De viață, de moarte,
Cîntec neîntrerupt de timp...
Am redat lumii tainicul zeu,
Cîntecul și țîria cuvintului,
Întelegîndu speranței,
De aceea sîntem nemuritori.

Mitul se naște odată cu noi

Ochii de mi-i scoți,
Genele de mi le smugi,
Carbul e apocriptic
Eu voi cînta,
Cîntecul meu preschimbînd în diamant,
Zăria le va-nălța.
Voi îmblîzni pietrele,
Zimbrii vor paște iarba mărețată.
Albastrul de Voroneț
Va renaște din ceață,
Dușmanii se vor preschimba în fum,
Bisericele limbii noastre milenare
Se vor îndîlța spre cer.
Mitul se naște o dată cu noi.

Între Pan și Orfeu

În prispa sufletului meu, înmulțesc stelele.
Tainicul Zeu îmi șoptește cu cîntec plebeu,
Dimineața cînd îmi plimb mioarele,
Sub răcoarea nărilor milenari, idelle
se desfrunzesc,
Tara se trezește din robia viselor fără
de sîrjit,

Soarele barbar, în negura vremilor, sus
În prispa sufletului meu a apus.
Oaia răfăcătă umblă prin țara altar,
Sufletul regenerează năpădit de durerile
nucilor seculari,
Fără asfințit, soarele e de verde astral.
Prispa, o prispa în care Pan a admorm
Năpădită-i de buruienii, ne nemuri
din flăuieru-i sfînjit

Și așa stelele se înmulțesc în oglinda
sufletului,
Peștii și păsările roiesc
Spre botetul tainicului Zeu românesc.
Cine este Zeul, Cine este Zeul? i vă veti
întreba,
Nemuritorul Zeu ce adie prispa și pragul
sufletului meu.
O, Zeu, Zeu, din coasta lui m-am născut,
O, tainicul, nemuritorul Zeu
Dintre Pan și Orfeu.

muzică

m

„Pax mundi”

Simfonia „Pax mundi” de Theodor
Drăgulescu este o lucrare de amplo
proporții. Etosul transparent limpede în
titlu și tot alt de limpeză sint mijloa-
cele compozitice de realizare efec-
tivă a unei „atmosfera” trădînd an-
gajarea deplină pentru un subiect atit
de important pentru umanitate. În
ceea ce privește mijloacele compoziti-
ce — și ne vom referi aici cu pre-
cădere la acele angajate în „sprijî-
nirea” etosului „declarat” al lucrării —
procedul preferat tîne de sublinierea
contrastelor. Cu alte cuvînt, întilnim
în simfonie momente de liniște (pe
care am putea-o intitulă „amenință-
toare”) alături de momente de viru-
lente agitate sonoră, cu (posibile) re-
ferențe la înclăstarea de pe cîmputuri
de luptă. Ordinea acestor momente
nu este importantă; importantă este
însă finalitatea lor: simfonia se în-
cheie cu un pasaj larg, liniștit, senin,
dezvăluînd încrederea compozitorului
că aceste ardente probleme ale umă-
nătății își vor găsi o rezoluție ferici-
tă. În consens cu cerințele cele mai
elementare ale rațiunii speciei umane.
Alt procedu privește intruziunea
unor leit-motive specifice, simbolizînd
distinct înclăstarea sau pacifismul, în

tilnim pe alocuri, clar orientate — și de-
terminante — din punctul de vedere al
etosului. Cu alte cuvînt, acolo unde
muzica semnifică limpede pacea in-
sevente larzi, clar orientate — și de-
terminante — din punctul de vedere al
etosului. Cu alte cuvînt, acolo unde
muzica semnifică limpede pacea in-
tilnim pe alocuri, clar orientate — și de-
terminante — din punctul de vedere al
etosului. Cu alte cuvînt, acolo unde
muzica semnifică limpede pacea in-
Există, în această partitură, unele
momente excelent realizate compoziti-
c: mă refer la ampla fugă alcătuită
partea a doua a lucrării, fugă dezvoltă-
tă pe un motiv ritmic, incredintat
pentru început percutant și apoi pre-
lucrat de întreaga orchestră. Este aici
un dinamism orchestral, o agitație a
maselor sonore, persuasiv ritmizate
În același timp, o „villană” de sono-
rități, timburi, răspunsuri și contra-
răspunsuri, din punct de vedere com-
pozitice realizate ireproșabil. De ase-
menea, în seventele „liniștite”, un li-
rism autentic, o colorație timbrală
originală, o suavitate sonoră specifică
trădează altă calitate în ceea ce pri-
vește stăpînirea meșteșugului compo-
nistic.
Simfonia „Pax mundi” aparține,
asa dar, acelor lucrări cu etos limpede
enunțat, unde adecvarea partiturii la
mesajul cuprins în titlu este de mul-
te ori, fără cusur. Departe de a fi o
simplă simfonie, încadrîndu-se în
convențiile tradiționale ale acestei ge-
nerose forme muzicale, Simfonia
„Pax mundi” are „bătăie dublă”: pe
de o parte, calitatea scriiturii este
evidentă, pe de altă parte, sublinierea
sonoră a etosului, a mesajului, se
face convingătoare.
Viorel Crețu

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI (XII)

CALATORIE SPRE MAREA INTERIOARA

Subtitlul acestei insemnari, imprumutat de la un recent periplu a doi confrati, incerca de la bun inceput sa stabileasca directia sau care a evoluat poetul, gazetarul, cineastul si nu o data chiar autorul Nicolae Dragoș în cei 27 de ani de la debutul în presă („Lucașfăru”, august 1959), și 18 de la cel editorial cu placheta „Moartea Calului Trojan” (Editura pentru literatură, 1968). Consemnarea din Dicționarul cronologic (Editura științifică și enciclopedică, 1979, pag. 603), în formularea sa neutru-birocrațică, frecvent inținită, pare într-adevăr foarte exactă, indicând pentru placheta amintită inspirația (mai corect spus tematica) diversă, predispoziția pentru o anumite muzicalitate proprie, mai discret apelul la surse folclorice, mai curând livrescă, după însuși titlul scrierii. O încercare de bilanț a operei lui Nicolae Dragoș, după mai bine de un sfert de veac de oșirde într-ale scrisului, pare și mai justificată în acest sens, căci numele său a putut fi întâlnit pe frontispiciul unor scrieri foarte diverse, de la cele peste 10 volume de versuri, câteva scenarii cinematografice pentru filme artistice de reconstruire istorică sau poetic-politice, la numeroase montaje ale unor spectacole-manifest. Ca să nu mai vorbim de o intensă activitate publicistică și una redacțională, nu mai puțin consistentă de energie, la revistele și ziarele „Viața studentescă”, „Scinteia tineretului”, „Lucașfăru”, și de citiva ani la oficiul Comitetului Central al partidului, ziarul „Scinteia”, în calitate de prim redactor șef adjunct. După ce timp de 6 ani, mai înainte, a condus secția de literatură și artă a aceluiași ziar. Este indiscutabil una din personalitățile scrișului românesc contemporan dintre cele mai polyvalente, nu numai diverse, cum se exprimă autorii Dicționarului din București, care și toate că noi înșine am trecut prin asemenea multiple solicitări (la care nu trebuie să pierdem din vedere îndelungul stagiul de activist

Ritualul intim o pregătit: călătoria spre marea interioară poate începe!

politic pe care l-a onorat cu strălucire tot timpul), nu putem să nu ne mirăm de unde atita forță și disponibilitate laborioasă în această ființă mai mult siluetă, care pe deasupra în cheitura energicilor sale are și o discretie, o modestie de dreptul exemplare, adică nu scoate ochii nimănui cu ceea ce face el, și face mult și nu o dată bine, adică spre binele scrișului și al obștei literar-gazetărești.

Nu uit însă că rubrica noastră se intitulă „Poetii cind erau tineri”, și că mai ales din acest unghi de vedere trebuie să evaluăm cât de cent evoluția acestui talent ale cărui apăsătoare pentru munca în acest domeniu, chiar sub aceste multiple disponibilități și solicitări avem să-l apreciem, de comu în acord cu colecția mei de revistă mult mai experimentată de acum 27 de ani, respectiv Mihai Dragoș și Ion Brad, împreună cu care aveam să-i fac carieră în obștinutul caiet de practică studentescă al învățăcelului de la Facultatea de Filologie română a Universității din București, care îl trise pentru un stagiul de o vară în redacția revistei „Lucașfăru”, aflată pe atunci într-o adevărată efervescență revoluționară, care a marcat marea cotitură a literelor române din perioada postbelică, după ani de dogmatism.

inchistare și evoluție însoțite, tributare, perioadei cultului personalității și subestimării scrișilor și experiențelor valoroase ale culturii românești florioase.

Dacă este, deci, să ne fixăm asupra principalelor salturi valorice ale scrișului lui Nicolae Dragoș în acest sfert de veac, după părerea noastră, evoluția trebuie să o remarcăm nu atât pe orizontală (pe frecvența solicitărilor „tematice”, ci înainte de toate pe verticală, pe adâncirea însușirilor sale creatoare chiar sub aspectul largirii orizontului ideatic și în orice caz, a emoției artistice, a mijloacelor de expresie lirică. De aici și apelarea la această metaforă revelatoare: călătoria spre marea interioară. Fie că e vorba de meditația plurivalentă și prezentă încă în cel de-al doilea volum, „Călătoria de-a lungul”, titlu semnificativ de altfel, preocuparea pentru „permanentele neamului”, în culegera „Său de etern”, și „Pentru eternă vatră românească”, evocarea universului rural din care provine în „Scrisoare în sat”, rechemarea eroică din memorie a figurilor și evenimentelor istoriei în volumul „Îngândurat ca pietrele munților”, precum și un volum de fabule culegeri poetice sint preponderant a revela adâncimea de simțire și de gândire a poetului, „Zăpezi fără întoarcere”, „Scutur la umbra clipei” și „Ritualuri intime”. Se pot remarcă mai ales în aceste culegeri strădaniile spre desăvârșirea artei poetice, mergând uneori dincolo de structura și conținutul, precum Nicolae Dragoș, a poeziei de factura oracum a sonetului, cuprinzând însă nu 14 ci treisprezece versuri, al treisprezecelea fiind chiar corolarul respectivelor poezii. Să exemplificăm cu acest analogie Avântul, în care spre marea interioară se ne derutează, fiindcă tot o pleoară pentru discreție, pentru surdina pusă cuvintelor și estompare a trăirilor, pentru armonie deplină: „Și vine iar uitarea, în rimele ei sterge / și ne subluge-n grabă / emolii și cuvinte, / roșind vulgare fraze și odăoase graie / ca pier cum mor blesteme pe triste oșeminte / și printre ochi o pică de tainice morminte / auzi dogoarea firii cum liniste-n ore fierbe / cind seara-dimineață și cerul n-are minie / cind vine iar uitarea în rimele ei sterge // Să punem pentru din lacrimi cu temătorul dinte / al timpului ce-și fierbe ofrandele superbe / peste un drum ce-și strigă trecutul cind presimite / cum vine uitarea în rimele ei sterge //”.

Acum, cind am amintit, parca să fi tentat să asemui această structură mai curind rondelului dacă n-ar fi meditația gravă, solemnitatea curgerii versurilor. Interesant lucru este că în această poezie pot fi identificate și particularitățile, adimiciv expresive poetice, predispoziția spre întoarcerea rădănilor nevinovate, a duos ascunselor nisipuri. Dar ce rost mai au supozițiile noastre cind poetul se definește minunat într-un autoportret de pe cea de a doua copertă a cărții sale, cheie de boltă în evoluția sa lirică (mă refer la „Călătoria de-a lungul”): „De la o parte s-au / trecut timp s-a tot ascuns — / sud, pasărilor migratoare / miracole de nepătruns // de la o stea până la flori / s-au fost pierit mereu cărări / rămas-am glas ca, unori / și mă zidesc în întrebări // nu-i nici o onste să mă-nvînză / al, ziduri negre să mă afle / nici o zăpădă să-mi atingă / împărățiile suave”.

Mie unuia, dacă tot mi-ai dat să optez pentru una sau alta din poeziile lui Nicolae Dragoș, poate și pentru că imi sînt prospete în minte ovățiile de la numeroase sczătorii la tribuna cărora ne-am aflat amindoi, mi se pare că poezia care din multiple motive n-ar putea lipsi din nici o antologie a liricii românești de acum și dintotdeauna e „Soapă din grâu”, o soapă însă cu voce minioasă și de pășune. Într-istă înțelegere, în care s-a dus / cind în jos și cind în sus // aur galben, mișcător / și dator și nedator // și cit plins-a grâu-n lut / presimindu-se tribut // cită jale pe tulpini / să plece, să nu mai vină // grilul țării cum s-a dus / într-un turburat apus / cind s-a dus / în drumul trist și fără rost / parc-a fost, parca n-a fost // grilul țării cum s-a dus / cind în jos și cind în sus...”.

Ce-as mai putea adăuga la această minunată doină, baladă, marșes și pară. Într-istă înțelegere, în care s-a dus / cind în jos și cind în sus // aur galben, mișcător / și dator și nedator // și cit plins-a grâu-n lut / presimindu-se tribut // cită jale pe tulpini / să plece, să nu mai vină // grilul țării cum s-a dus / într-un turburat apus / cind s-a dus / în drumul trist și fără rost / parc-a fost, parca n-a fost // grilul țării cum s-a dus / cind în jos și cind în sus...”.

Niculae Stoian

P.S. În evocarea (XI), din numărul următor, se va citi Michelangelo Buonarroti, cum e corect.

BACOVIANĂ (post-scriptum la DATE)

Într-un articol de acum citiva ani, „Date”, „Lucașfăru”, 10 septembrie 1983 (apărut anterior în alt loc, fragmentat și cu unele inexactități) arătam cum Bacovia, prin Plumb, a meditat și a înduplecat, împacărea lui Macedonski cu România în 1918, în declarații. Articolul poate să mă surprindă azi prin unele formulări exaltate, dar exaltând adevărul. „Bacovia și-a făcut genul punte, să treacă Macedonski re-nunna”. Un vers dintr-o Nocturnă pe care Bacovia în 1918 o scria expresiv: „Bacoviană, călătoria”. Tabla turburilor sună a iurarea tuturor, vers șocant, chemat de alt de omnescul Toate dor, i-am interpretat ca o subvenire la dramă: „Cind un luceafăr, luceafăr mare, de noapte, scade toată scade; ca scăderea luceafărului să fie neutralizată. Neutralizată și aberația: moralmente îngropat de viu luceafărul de zi”, cum l-a menit Grigore Ventura lui Macedonski în 1883. Prea „frumos” spus? Dar adevărat.

Nesperată mi-a venit apoi o confirmare a interpretării ce am detedat: versului șocant din Nocturnă. E un eveniment — și fac o paranteză de situare a evenimentului: în septembrie 1971 „Ateneu” mi-a publicat „Efectul Bacovia”, pe care nu reușisem să-l public în 1970 la București. A apărut datorită lui Constantin Călin care a admis că e „ipoteză de lucru”. Pînă la rețipărirea burății, în 1980, în cartea „Si cum vă spuneam...”, „ipoteza de lucru” — titanism la Bacovia — devenise adevăr confirmat, poetul sau criticul vorbind între timp de vigorează, de energia expresivă: Bacoviană ca forță implacabilă. Nu am această satisfacție pentru Date. Si-mi vine, cum am spus, pe traiect, o confirmare, sub emoție, acesta e evenimentul, dînspre Eminescu:

Nu știu cînd voi fi citit pentru prima dată poezia lui Eminescu „Renunțare” și cum de n-am învederat-o, în 1983, în Date. Recitînd, în vara lui 1984, postumele, pentru tema Marla, am dat și de Renunțare; are și Bacovia o poezie cu acest titlu, numită înfîl, patru ani la rînd, în reviste, publicată de 4 ori o dată pe an, în detodată, motive schimbării titlului nu interesează acum și indicile ar fi că nu e o simplă coincidență de titluri — Renunțare —, e și o relație de conținut, un paralelism între cele două poezii, acum însă vorbim numai de relația cu Nocturna lui Constancia. Călin O grăbită alchimie filifile o vitvitate citim la Bacovia în Nocturna lui din 1918. Alchimia, realizăm acum, e trecerea de la (Eminescu) — (as preface) dezbînuțului meu de suflet într-un dezbînuț de lume” (la Bacovia).

Tabla turburilor sună a iurarea tuturor. Versul-cheie din Nocturna cheamă versul-cheie din Renunțare și orice comentariu ar fi supărat pentru sensibilitatea cititorului. Relația de energie expresivă: Bacoviană ca forță implacabilă. Nu am această satisfacție pentru Date. Si-mi vine, cum am spus, pe traiect, o confirmare, sub emoție, acesta e evenimentul, dînspre Eminescu:

Între 1900 și 1918, nu stim cînd, e data care ne lipsește. Trebuie să rectificăm: Între 1904 și 1918 (extrema limită ar fi 1903, dacă s-ar dovedi că Bacovia în 1903 a cercetat manuscrisele lui Eminescu la Biblioteca Academiei), august 1904 fiind data cînd Renunțare a apărut, integral, în revista „Literatură și arta română”, Bacovia a putut s-o cunoască de atunci.

Nocturna, vedem acum, și dînspre Eminescu nu numai dînspre Bacovia, era ca o retrospectivă, o evocare distilată a mărilor dar mai ales o trăire, și o retrăire totodată — Val, e ora de alitadată — a durerii ca durere; care rămîne. Împăcarea nu absolvă durerea. Împăcarea nu era festivă. Era un mod de a suporța durerea.

Bacovia, tînrul Bacovia, a fost marcat de lectura, la începutul secolului, a postumelor lui Eminescu. Anii publicității postumelor au coincis cu venirea la București a lui Bacovia, la Macedonski. Bacovia vine în 1903 la Macedonski cu Plumb, pasionat oricum de Eminescu, dar și, efectiv, cu virtuale resorbiri din Eminescu postum, dovădite apoi, vorbim de anul apariției, în Acum (Vae soli), 1916, Nocturna, 1918, Prietenul meu smochinul, 1924 și poate și în alte poezii.

Marcel Marcian

Unitatea culturală unitatea politică

Urmare din pag. 1

care se manifestă la noi în timpul din urmă tot mai tare, aduce o unitate și în lupta politică. Începutul luptei pentru dărîmarea granițelor arbitrate dintre cele două provincii românești, începută cu secole în urmă de către tipariturile religioase și laice, de strînsele legături cîrțurătoare, între toate provinciile arcului carpatic, un câpăt o bază ideologică nouă în epoca marilor reprezentanți ai Școlii Ardelene, primii care au făcut din ideea națională o armă politică, ridicată apoi pe un plan nou de generalitate în epoca pașoptistă, a foilor lui Bariț, Cipariu sau Iosif Vulcan. Ea capătă acum accentu și semnificații noi, între care, nu în ultimul rînd, se aflau lichidarea provincialismului literar, racordul la marea cultură națională, introducerea unui gust estetic evoluat, a exigenței în judecata și recepția critică. Școala literară a Junimii a fecundat din plin și gîndirea literară a scrișilor ardeleni, a creat premisele intrării lor într-o nouă epocă de cultură. Referitor la acest salt cultural important, poetul Octavian Goga făcea următoarele considerații în articolul O mărturisire din 1911: „Înflorirea literară excepțională a acestui deceniu — se referă la anul 1900-1910 — între alții scrișii pe orizont, înflăntarea de reviste aici și dincolo, angajarea unor discuții de interes comu, trecerea mai deasă a granițelor, toate aceste și multe altele au

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de
Ion Cucu

O discuție „dramatică”: Paul Everac și D.R. Popescu

Nicolae Balotă în timpul unei dîzeriații de critică și istorie literară. O imagine „aproximativă” a lui Vlad Mușatescu

ESEU SATUL DIN NOI Și mereu, satul acela din noi

de la noi, din pilul de sare răsiratele colo și colo pe dealuri și pînă la vatra nașterii scriitorului sînt penumbrate întâmplări, multe legende care intră în materia vie a povestirilor sale, uneori ca anecdotică, altele ca subtext. Se ajută de ele pentru a lumina o față mai puțin văzută a lucrurilor sau pentru a pregăti înțelegerea unui deznodămînt. Așa este, bunăoară, acest episod, descrierea odăii luparului: Pe pereții vîrații cu alb, chipuri mari și mici de lupi, de cerbi, de vulturi și mistreți zăgrăviți unii cu carbune, alții cu humă roșie, în felurile înfățișării. Cîțiva alergînd, alții căzuți, mulți în atitudinile netrești, de pîlă seculii în două picioare sau suși în copac rămușori. Și în mijlocul acestora, iocane, un om vîrșat cu o biță enormă, cu care-i mîna pare a fi de fier, zămisle din lut, zăceau pe vatră, în colțurile odăii. Totemuri, idoli? Aș, jocuri de iarnă, explica, rîzînd gazda. Dar eu vreau să adaug că pînă prin anii de după marea secetă ce a urmat războiului, bătrîni și copii din podgorie plăsmuiau din lut, după ploaie, figuri de acest fel pe care le aninau de porți, prin vie, în prilezul de la intrare, le agățau prin pomi, îndeosebi prin pierșii și cîreși. Erau vilie și livezile pline de mugol-dețe de acestea, care de care mai florose, unele fără ochi, altele șchioape și nu stim de ce. Soarele le înșpărea ca pe niște cărămizi, le întărea aninate acolo pînă cînd primul vînt le scutura și le trînea la pămînt. Vor fi făcut parte din neamul caloienilor aceste figuri, pentru că se legau totuși de ploaie, de fecunditate. Printre ele erau și plămîni umani și încă în decențe în îmbrășișarea lor. Perechi de lut, bărbat și femeie, în actual procreației. Se crede că pe acestea le modelau sau făceau tomnatei sau văduvele. Și le agățau mai ales prin vilie și pierșii unui vecin cu fată de măritat. Se ținea cu băta din cauza aceasta, dar se ținea și ispite. Erau făcute oricum noaptea și este de la sine înțeles că îndeletnicirea a avut inițial scopuri și motive magice. Puteau fi instrumente ale vrăjii și nu putem închipui, prin analogie, țineva din acuzări și sălbăticiunilor, învinovății și primenite de aerul de după ploaie. Așa toaletă a lor pe sub stresina de arbori. Si cu un salt mai departe în timp ne putem închipui pereții pestilor zăgrăviți astfel după cum tot astfel arăta și odăia luparului din povestire, pentru că și ea, într-un fel, era o gură de pesteră. Va fi cunoscut autorul, mai mult ca sigur, și acest obicei al plămîniilor din lut care a durat, pînă mai anii trecuți, în podgorie.

Pe fundul „prăpăstiiilor ce mărgineau cărarea” scriștea îndrăpat în piatră un vechi și misterios tezar. El chema, către el duceau întrebările a ceea ce știa și încă „nu deslășese”. Comorile povestilor nu sînt mai puțin strălucitoare dar a fost unul doar care le-a putut găsi și dezvalui înșel de pămînt ca să le îmbrace apoi în sunetul cuvintelor. Vasile Voiculescu. Tot așa cum, mai înainte, sa. Oțobescu se aplecase peste tezarul însuși, făcînd operă de istorie și arheologie tot așa cum ar fi putut să facă și literatură. Adică și mai multă literatură. Oțobescu și Voiculescu se completează înșel în timp și amîndoi tin de marca țavă de aur a „Cîstii cu pui de aur”.

A.I. Zăinescu

noastră, au dat un nou impuls dezvoltării teatrului și repertoriului său.

Nu trebuie uitat apoi aportul pe care generația tinărlă l-a adus la dezvoltarea școlii și a învățămîntului românesc. Calitatea manualelor școlare a sporit în mod vizibil, ca și preocupările legate de dezvoltarea și modernizarea învățămîntului. Tot mai numeroase sînt articolele din presă care atacă oficializarea învățămîntului, largirea rețelei de puncte școlare, necesitatea introducerii limbii române ca limbă de predare în școlile de toate gradele, raportul dintre învățămîntul teoretic și cel practic, îmbunătățirea calității educației patriotice sau a învățămîntului superior național. Remarcăm în această direcție un excelent articol apărut în ziarul Românul al lui Vasile Goldis, prin care se cerea în mod deschis înființarea unei universități pentru românii. Argumentele sînt imposibil de combătut: „N-avem în Ungaria nici o școală românească superioară, fie comercială, fie politehnică, necum o universitate (...) O universitate ca focar de știință și e un centru de gravitație culturală și chiar politică. Universitatea românească e cea mai superioară expresie a aspirațiilor noastre culturale. E sinteza năzuințelor noastre spre progres, la înălțarea vremii. E cea dintîi afirmare a unui popor de aproape 4 milioane, dacă acest popor n-a făcut încă cel din urmă gest de conștințare la demnitatea lui națională”.

Asemenea convingeri nu sînt singulare în epocă, așa cum am văzut. Îndemnul cel mai strălucitor care domină momentul este lozina: „...prin unitatea culturală, la unitatea politică”, lucru care s-a realizat, prin lupta comună a tuturor, la 1 Decembrie 1918.

CAPCANELE PSIHANALIZEI

II

a bandonind psihanaliza, ale cărei rezultate le-am văzut, Z. Ornea pare a intra de un teren mai ferm, lipsit de iminentele perioade ale interpretărilor ce trebuie să discearnă zone obscure de o dinamică derutantă. Demonstrația lîsei vocației filosofice a lui Măiorescu e și pare mult mai ușoară. Încearcă s-o facă cu artă inductivă, și-mulind surpriza descoperirii, cu părere de rău, a unor dovezi peste care spiriții săi eminațente obiectiv nu poate trece. Amicus Plato, sed magis amica veritas! Deci: „Toate aprecierile entuziaste, care descoperă, în cutare segment, un semn al unor opinii sau soluționări personale sînt, val, lipsite de relevanță efectivă în domeniul filosofic și, de asemenea, ignorate. Cursul acesta de filosofie (cursul de istoria filosofiei contemporane, tinut la Universitatea din București, începînd din anul 1884... n.n.) mai mult chiar decît scrierile din tinerețe, demonstrează, la un examen comprehensiv, dar obiectiv, lîsa vocației sale filosofice (s.n.). Sîntăm spre sfîrșitul cărții, la pagina 439, și inducția presupune inferențe subtile dar exacte, bine cîntărite și verificate. Să ne întoarcem la ele.

Un prim argument al lîsei vocației filosofice a lui Măiorescu ar fi faptul că acesta nu sînta nicînd sînturător al vreunor doctrine filosofice, tocmai circumstanța fundamentală a filosofiei, dacă nu chiar condiția sine qua non a acesteia. Pornind de la o scrisoare adresată Emiliei, sora sa, în 1858, de la Berlin, în care tinăru de oșprețese ani se plînge de solitudine („Fără cineva care să se bucură cu mine, să se intristeze cu mine, să zîlnească cu mine, chiar să învețe cu mine — sînt nul (...) Eu trebuie să fiu stimulat în orice moment, trebuie să trăiesc în prezență și pentru el, altfel nu trăiesc”), Z. Ornea abia apoi teodă să-i pună un diagnostic irrevocabil: „E, în această mărturisire, nu numai recunoașterea, dar și autocoșnoașterea unei structuri sufletesti particulare, cam improprie unui călător (s.n.).”

De vreme ce solitudinea și descurajarea de ferită, meditația și filosofia, creația în genere păreau pentru el deschideri insuficiente” (p. 91).

Dacă ar fi așa, toată culegerea grecească ar trebui pusă sub semnul întrebării, ca lipsită de vocație în adevăr, și de aceea, ca incapabilă de a face față. Căci ce-ar fi fost Socrate în nesfîrșita solitudine, ce-ar fi fost sofistii fără „clientela” filosofică? Și cinicii; și epicurienii; și cirenaiicii; și pyrrhonienii; și mulți alții... Chiar marelui înșurător de Königsberg, de Adamannul Izrael, suferența cumplită că nu avea un public intim cărui să-i înfățișeze ideile abia elaborate, (L. E. Borowski, R. B. Jachmann și A. C. Wasianski, mai întii împreună, apoi separat, aduc mărturie documentare indubitabile în acest sens. Dar e drept, marelui și prefera de a se izola, în casa sa Kantiană, cărui plîmbări gimnastice conceționate — berari, măcelări și ampoliași, desigur — își potriveau ceasornicele, un cășător fără cioriafilă sufletească, impersonal, mizantrop).

Dacă ar fi așa, toată culegerea grecească ar trebui pusă sub semnul întrebării, ca lipsită de vocație în adevăr, și de aceea, ca incapabilă de a face față. Căci ce-ar fi fost Socrate în nesfîrșita solitudine, ce-ar fi fost sofistii fără „clientela” filosofică? Și cinicii; și epicurienii; și cirenaiicii; și pyrrhonienii; și mulți alții... Chiar marelui înșurător de Königsberg, de Adamannul Izrael, suferența cumplită că nu avea un public intim cărui să-i înfățișeze ideile abia elaborate, (L. E. Borowski, R. B. Jachmann și A. C. Wasianski, mai întii împreună, apoi separat, aduc mărturie documentare indubitabile în acest sens. Dar e drept, marelui și prefera de a se izola, în casa sa Kantiană, cărui plîmbări gimnastice conceționate — berari, măcelări și ampoliași, desigur — își potriveau ceasornicele, un cășător fără cioriafilă sufletească, impersonal, mizantrop).

Dar să-i lășăm pe alții. Să revenim la Măiorescu, de care biograful său e jărăși nemulțumit: în loc să fi alergat după diplome și înțeleși (deontologice și deontologice), să fi văzut de carte. Mai bine ar fi profitat de cîmatul filosofic al Parisului, cu alte cuvinte. Care climat? Ce putea afla Măiorescu de la un Jules Simon, cînd el știa mult mai multă filosofie decît venerabilul profesor?

De vreme ce solitudinea și descurajarea de ferită, meditația și filosofia, creația în genere păreau pentru el deschideri insuficiente” (p. 91).

De vreme ce solitudinea și descurajarea de ferită, meditația și filosofia, creația în genere păreau pentru el deschideri insuficiente” (p. 91).

Nic e crede biograful că trebuie să fie filosofica nu stim prea bine. Totuși, citeva indicații, exterioare, ce-i drept, asupra naturii ceterărilor filosofice am și aflat: nevoia irezistibilă de solitudine, de o singură idee, de o semeni și viață. „Asupra acestor” calegorii sîntem oarecum edificăți. Dar nu, nu vom absolutizăm menționatele note definitorii, convinsi fiind că Z. Ornea e mai modern în opinii, ca să întrebăm un eufemism, desi în demonstrația sa soluționare, premisă majoră a filosofiei, mai precis a filosofiei.”

A fost oare Măiorescu lipsit de simț critic? Întrebarea este cu adevărat retorică. După cum am mai spus-o, cu ocazia apariției Prelegerilor de filosofie, după cum au afirmat și alții, Măiorescu a fost un fel de Socrate al filosofiei românești. Oțobescu și Voiculescu sînt sursele fundamentale ale filosofiei contemporane, el a pus în fața unui larg public, nu numai al studenților, întrebările fundamentale asupra adevărului, a binelui și a frumuseții. Le-a arătat, cu alte cuvinte, însăși filosofia în sensul său de cultură pedagogică. Măiorescu a avut dreptul lui este cu altă mai mare, cu cit, asemenea lui Socrate, vorbea în aparență (cursul fiind de istoria filosofiei) numai despre păreriile alora.

Între argumentele, zise „sigure”, ale lîsei vocației filosofice a lui Măiorescu, Z. Ornea invocă și unul de natură logică: vocația presupune strălucire, ca dovadă a chemării interioare; or, Măiorescu n-a prea strălucit în filosofie; deci, n-a avut vocație! N-ai că logica reziltă și ceva mai complex. Căci iată ce spune Șovela (osudomîntul lui Simion Mehedint, „imprumutat” de Titu Măiorescu pentru scrierea sa cu caracter autobiografic apărută în 1910): „Cînd am văzut că studenții scriu nam, într-un singur cuvînt, am înțeles că în țara noastră trebuie s-o las mai domoi cu filosofica. Ce Kant! Ce Spenzer! Ce Comte! Ce Grammatica și logica elementară mai întii de toate” (Șovela: Titu Măiorescu, Editura Cartea Românească, 1925, p. 100).

Măi număr printre cei calificați (pentru a fi eventual descalificați) de Z. Ornea drept entuziaști în exegeza operei filosofice a lui Măiorescu, în domeniul filosofic, este de fapt Măiorescu (apărut în 1980), am încercat să pun în evidență citeva dintre ideile sale cu adevărat originale. Si nu entuziasmul m-a împins spre aceasta, ci rezultatele unor investigații în lîsa de vocație filosofice a lui Măiorescu, Z. Ornea invocă și unul de natură logică: vocația presupune strălucire, ca dovadă a chemării interioare; or, Măiorescu n-a prea strălucit în filosofie; deci, n-a avut vocație! N-ai că logica reziltă și ceva mai complex. Căci iată ce spune Șovela (osudomîntul lui Simion Mehedint, „imprumutat” de Titu Măiorescu pentru scrierea sa cu caracter autobiografic apărută în 1910): „Cînd am văzut că studenții scriu nam, într-un singur cuvînt, am înțeles că în țara noastră trebuie s-o las mai domoi cu filosofica. Ce Kant! Ce Spenzer! Ce Comte! Ce Grammatica și logica elementară mai întii de toate” (Șovela: Titu Măiorescu, Editura Cartea Românească, 1925, p. 100).

Măi număr printre cei calificați (pentru a fi eventual descalificați) de Z. Ornea drept entuziaști în exegeza operei filosofice a lui Măiorescu, în domeniul filosofic, este de fapt Măiorescu (apărut în 1980), am încercat să pun în evidență citeva dintre ideile sale cu adevărat originale. Si nu entuziasmul m-a împins spre aceasta, ci rezultatele unor investigații în lîsa de vocație filosofice a lui Măiorescu, Z. Ornea invocă și unul de natură logică: vocația presupune strălucire, ca dovadă a chemării interioare; or, Măiorescu n-a prea strălucit în filosofie; deci, n-a avut vocație! N-ai că logica reziltă și ceva mai complex. Căci iată ce spune Șovela (osudomîntul lui Simion Mehedint, „imprumutat” de Titu Măiorescu pentru scrierea sa cu caracter autobiografic apărută în 1910): „Cînd am văzut că studenții scriu nam, într-un singur cuvînt, am înțeles că în țara noastră trebuie s-o las mai domoi cu filosofica. Ce Kant! Ce Spenzer! Ce Comte! Ce Grammatica și logica elementară mai întii de toate” (Șovela: Titu Măiorescu, Editura Cartea Românească, 1925, p. 100).

Grigore Traian Pop

RAYMOND QUENEAU
100.000.000.000 de poeme

PERSONALITATE PROFUNDĂ
a literaturii contemporane...

MODUL DE FOLOSINȚĂ

Este mai mult inspirată de cartea de copii intitulată Capete zăminte...

versuri doi diferite; iată deci o sută de combinații diferite...

Raymond Queneau

(VII)

Cind unul cu-altul, iaca, s-atrag miraculos leții pară-s frați gemeni...

Și totuși asta-i tocmai al frate sinuos care clochard devine zvirind poajhița-i luce...

Doar genealogistul la matre-o să-i țesele să scrijele pergamentu i marota vieții sale...

(VIII)

Cind într-o zi aedul exultă-n stil prozos spre-a indigna profanul și mințile bursose...

Dreptate-ou și-unul și-altul nu spasmlumtuos nici vulgur ce-ar vrea versuri estetice...

Nici poliglot nu-i bardul cu inspirate coale i-ajunge canioată doar harul limbii sale...

Ce mult te-ador o barde-n eterne soliloce mă ului peste-atâtea noianuri ventriole...

(IX)

Acidu-și gustă-n marmorii meniul savuros cum unii-și au delicioz suprem sorbind molușce...

Vr-un pupașii îi sugă vecinului vr-un os nevederat de oarbe sobolonești buluce...

Dup-un coșoi ori puică tot lupul face bale pisica-n țigă de grauri rînește trufandale...

Desigur vin se supse în oriceșe epoce cind rațăii coificii taclaie-s mistoce...

(X)

Cind totu-i pe sfîrșite agonizând duos cind funerarul sculptor ne lustruiește-o cruce...

Vei fi de-acum o marfă cu-aspectul găunos spre ginolul cel din urmă cărarea te conduce...

În van cel pașnic strigă la dracu hongarele cel laș rinjește mîna încrîncenării pale...

O cititor și-atita-i destul să te sufuce cind membrele-nșirate încep să se disloce...

(Din volumul Cartea Sonetului de Tudor George - în pregătire la Editura „Cartea Românească”)

(V) Se-nărăgostise nimfa de-un tinerel băfios al cărui har de bază doar prin snobism străluce...

Relații transalpine pot fi biunivoce? la Avignon bancherii ce sorb din ochi atroce?

(VI) S-opleacă să-și ridice valiza pusă jos rîvnită de borfașii pleșcari deprinși s-apuce...

Se vaită-acum tot vaită sechestrul ticălos el biet provincialul hojta la grea răscruce...

Și-a suflăcat itării-n urbanele nămoale ieri brutăie brotăcel ce zgurmă-n lutul moale...

Regretă pin' la urmă agrestale boidecece cu trențele slinease cind printre sărăntoci e...

(IV) La five o'clock marchiza apare tacticos ca să-și sevescă ceaiul prăjiturică-i dulce...

Te cuprîndea oimirea d-atit cîmp vest lutos carbonizant minia castelilor caduce...

Din Gange-n Malabara un lord peltic stă-n cale ca la Chanderanagor o balegi să exale...

Mult prea departe-și duce zornitește breloce în Indii sint destule și-oșca vechi pandeloce...

(III) Bătrînul lup de mare breton priza din gros arcate nări i-așiță mahorca din trabuce...

Voi insulelor Frise ortaci mai dați prinos cum eșuau în bancuri scurmbile haideuce...

Uscam dorade mihalții cu-nzoronate zale sărum rechin sfumîndu-i cu hașmă-n rotocoale...

Homarii toți, crevetții îi și vindeam pe voce s-avem iertare dacă n-am prins balene, foce...

(II) Vezi calul Parthenonic pe friza sa-i nervos cit nu-i mingii, lord Elgin, a nărilor bulbuce...

Doar Grecia lui Platon nu-i toantă-ntr vestale destule minți istețe dau roată vitezii sale...

Sculptura sa-i ilustră chiar și-n baldet e-o voce transport de marmori zboară vestigii să evoce...

(I) Al pamposului rigă cămeșă-și dă pe dos prin coarnele de taur o-nținde s-o usuce...

Mi-aduce aminte încă de ceasul delicios guacho-n cîmp și-agită drapelule năuce un ger ca pe-o banchiză stînd goi simțeam tăios...

Din pol pin' la Rosario c-apoi destulă-i cale și-s aventuri destule riscante nu banale doar cu mată dînd dușca gușii trailu argentin...

America de Sud cu seducții echivoce și-ascute spaniolul urechile-i ascute cînd scapăta talanga cu-al ei terintintin...

ARS MAGNA

Constructivismul liric și creația combinatorie

François Le Lionnais, aceluși atelier OULIPO („Ouvroire de Littérature Potentielle”...

Cele 10 sonete au rime consonante, dar tematică diferită, dificultățile întîmpinate de autor...

Însumîndu-se, de data asta, mozaical într-o tematică monumentală. Mi-am dat seama însă că actul de transpunere...

Transpunere și comentariu de Tudor George

Popularizarea oportună a celor 10 sonete datorate lui Queneau s-a făcut, de altfel, în Franța...

Poetii vor năzu, însă, pururea efortul constructiv spre obținerea directă, prin circuitul cerebral uman...

Decamdată, computerele sintagmatice și combinatorii lucrează ca să zic așa, „numai cu materialul clientilor”...

Supunem cititorilor noștri experimentul propus de inventivul Raymond Queneau...

SPORT

Un greiere ismenit

Cînd vine iarna-n brînci și-n vatră se ismeneste un greiere (leucarii, foarte rar și numai după miezul nopții)...

La Urlicătoare (locul din Craiova unde fugește vorbele ca burburule) s-a fost deschis grîni pentru slinerea Filicului (alias Tili Teacă)...

Trec peste Ingenunieria echinelor Victoria și Dinamo pe teren propriu (ghinionul e un uliu cu patru aripi, cîteodată e să întîrzi încă o clipă pe stăzile Craiovei)...

Greierul ăla care se ismeneste în vatră nu vrea să tacă deloc. Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor-șef: Nicolae Dan Frunteletă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09. ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95. Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII